

Jaarverslag 2024

Toezicht Wmo 2015 & Jeugdwet

**gemeente
Midden-Groningen**

Inleiding	3
Toezicht	3
2.1 Toelichting risico gestuurd/ thematisch onderzoek (preventief toezicht)	4
2.2 Toelichting signaal gestuurd toezicht (reactief toezicht)	5
Onderzoeken	6
3.1 Totaal aantal dossiers/onderzoeken	6
3.2 Lopende dossiers	7
3.3 Resultaten onderzoek	7
3.4 Adviezen/verbeteringen naar aanleiding van onderzoeken	8
3.5 Handhaving	8
3.6 Openbaarmaking	9
Werkplan 2024 versus verrichte werkzaamheden	9
4.1 Preventief toezicht	9
4.2 Thema onderaannemers	10
4.3 Andere thema's	10
4.4 Signaal gestuurd toezicht	10
4.5 Overige werkzaamheden:	10
4.5 Afwijkingen in tijdsinzet ten opzichte van verwachting	11
Landelijk ontwikkelingen	11
Verplicht aansluiten bij het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ)	11
Diplomafraude	12
Regionale samenwerking	12
Terug- en vooruitblik	13
Handhaving	14
5.1 Inleiding	14
5.2 Opgelegde maatregelen in 2024	15
5.3 Terugvordering	16

Inleiding

De gemeente Midden-Groningen is verantwoordelijk voor een correcte uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Het toezicht op kwaliteit, doelmatigheid en rechtmatigheid binnen deze wetten is zowel een wettelijke als een maatschappelijke verplichting.

Om de belangen van kwetsbare inwoners te beschermen, zijn toezicht en handhaving belangrijk. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat geld voor zorg en ondersteuning op de juiste manier worden besteed. We vinden het belangrijk om misstanden te voorkomen en om in te grijpen als het toch misgaat.

Toezicht draagt op twee manieren bij aan betere ondersteuning van inwoners. Ten eerste voorkomt het dat geld onjuist wordt besteed. Inwoners krijgen de (juiste) zorg en ondersteuning die ze nodig zijn en die is afgesproken. Ten tweede helpt het om de kwaliteit van de ondersteuning te verbeteren. Als de kwaliteit onvoldoende is, kan dit schadelijk zijn voor inwoners en leiden tot een langere en onnodige afhankelijkheid van zorg.

Het toezicht richt zich in principe op alle vormen van ondersteuning en financiering binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

In 2024 zijn interne medewerkers en medewerkers van Visible Onderzoek & Advies (hierna te noemen Visible) betrokken bij het toezicht op de Wmo 2015 en de Jeugdwet. De interne toezichthouders zijn opgeleid en gecoacht door Visible. Zij voeren inmiddels zelfstandig het toezicht uit.

Daarnaast voert de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) enkele toezichthoudende werkzaamheden uit die vallen onder de formele controles binnen de Jeugdwet. Centrumgemeente Groningen is verantwoordelijk voor het toezicht op beschermd wonen en het calamiteitentoezicht.

Dit jaarverslag beschrijft de werkwijze van de toezichthouders Wmo & Jeugdwet van Midden-Groningen in 2024. Het geeft een overzicht van de uitgevoerde onderzoeken en de behaalde resultaten.

Toezicht

De toezichthouders Wmo & Jeugdwet voeren onderzoeken uit op basis van signalen of door risico- en/of thema-gestuurd toezicht. Elk onderzoek start met een op maat gemaakt **Plan van Aanpak (PvA)**. Daarin beschrijven we welke stappen we nemen tijdens het onderzoek.

Voorbeelden van onderzoekshandelingen zijn:

- Het uitvoeren van dossieronderzoek;
- Onderzoek in open databronnen;
- Het afnemen van interviews;
- Het opvragen en vorderen van informatie bij derden;
- Het uitvoeren van observaties.

Na het onderzoek maken we een rapport waarin we de resultaten vastleggen. Dit rapport wordt aangeboden aan het college van B&W en dient als basis voor beleidsmedewerkers handhaving om verdere stappen te ondernemen.

De toezichthouders hanteren bij de uitvoering van hun werkzaamheden de volgende kernwaarden: vertrouwen, samenwerking, een open blik, leren en ontwikkelen. Toezicht werkt op een eerlijke en duidelijke manier, zodat onderzoeken goed en volgens de regels worden uitgevoerd. We voeren alleen onderzoekshandelingen uit als dat nodig is en stemmen ze af op de situatie.

Het toezicht richt zich zowel op de kwaliteit van de ondersteuning binnen de Wmo als op de rechtmatigheid van de besteding van zorggelden binnen de Wmo en Jeugdwet. We passen twee vormen van toezicht toe:

1. **Risico-gestuurd en thematisch onderzoek (preventief);**
2. **Signaal-gestuurd onderzoek (reactief).**

2.1 Toelichting risico gestuurd/ thematisch onderzoek (preventief toezicht)

Preventief toezicht houdt in dat onderzoeken worden uitgevoerd bij zorgaanbieders op basis van thema's, risico's of doelgroepen. In 2024 waren de hoofdthema's: '**Kwaliteit van Wmo-ondersteuning**', **data-gestuurd** en '**onderaannemers**'.

Het doel van risico gestuurd of thematisch onderzoek is om vroegtijdig problemen of onregelmatigheden te ontdekken. Ook willen we hiermee zorgaanbieders opsporen die niet voldoen aan de gestelde eisen of risico lopen om daaraan niet te voldoen. Elk jaar stellen we in het werkplan thema's vast op basis van risico's en signalen.

Steekproefkwaliteitsonderzoek Wmo-ondersteuning (inclusief lichte rechtmatigheidstoets)

Zorgaanbieders zijn geselecteerd via een aselechte steekproef. In deze onderzoeken is gekeken of de aanbieders voldoen aan de geldende kwaliteitseisen, zoals beschreven in het kwaliteitskader opgesteld in maart 2023. Daarnaast is met een lichte rechtmatigheidstoets bekeken of er redenen zijn voor een signaal gestuurd rechtmatigheidsonderzoek.

Om te controleren of er onrechtmatigheden zijn, vragen we tijdens gesprekken met cliënten bijvoorbeeld wanneer en hoe lang zij begeleiding krijgen. Deze informatie vergelijken we steekproefsgewijs met:

- de rapportage van de ondersteuningsmomenten door de aanbieder;
- de indicatie;
- en de gefactureerde ondersteuning bij de gemeente.

Data-gestuurd onderzoek

In samenwerking met Business Control van de gemeente is gekeken naar mogelijkheden om de verzilveringspercentages per zorgaanbieder inzichtelijk te krijgen. Zodat opvallendheden in de verzilveringspercentages een reden kan zijn om een onderzoek te starten. Momenteel gebeurt dit nog handmatig. We onderzoeken of dit proces geautomatiseerd kan worden binnen X-Works. In 2024 zijn geen steekproefsgewijze data-gestuurde onderzoeken uitgevoerd. Wel is er

één onderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een signaal, waarbij de benodigde informatie handmatig is verzameld.

Onderaannemers

Toezichthouders ontvangen soms signalen over zorgaanbieders, waaronder over onderaannemers die werken voor gecontracteerde zorgaanbieders. Deze signalen gaan bijvoorbeeld over:

- onvoldoende kwaliteit van de ondersteuning;
- onrechtmatigheden bij de Wmo of Jeugdwet.

Dit maakt thematisch toezicht op onderaannemers noodzakelijk. Uit een uitvraag bij zorgaanbieders blijkt dat de gemeente niet altijd op de hoogte is van de ingezette onderaannemers. Zorgaanbieders melden dit namelijk niet altijd vooraf. Daarom vragen we aanbieders nu om deze informatie periodiek aan te leveren.

2.2 Toelichting signaal gestuurd toezicht (reactief toezicht)

Een **signaal** is een melding van een situatie die volgens de melder niet acceptabel is. Deze signalen kunnen komen van:

- cliënten;
- naasten of cliëntvertegenwoordigers;
- zorgaanbieders;
- interne collega's.

De signalen kunnen bijvoorbeeld gaan over:

- vermoedens van fraude of onrechtmatig handelen;
- een gebrek aan integriteit;
- onvoldoende kwaliteit van de ondersteuning;
- onveilige situaties voor cliënten.

Soms bevatten signalen een combinatie van bovenstaande punten. Bij een onderzoek richten we ons dan zowel op de **kwaliteit** van de ondersteuning als op de **rechtmatigheid** van de bestedingen.

Prioriteren van signalen

Niet alle signalen hoeven of kunnen direct worden onderzocht. Toezichthouders maken hierin een afweging. Bij het casusoverleg kijken de beleidsmedewerkers mee, vooral met het oog op capaciteit en andere overkoepelende zaken. In 2024 zijn we begonnen met de ontwikkeling van een **afwegingskader**.

Het afwegingskader ondersteunt toezichthouders om signalen te prioriteren op een transparante en eenduidige manier. Het scoren helpt om duidelijk te maken welke signalen de meeste urgentie, risico's of impact hebben, zodat we objectieve en goed onderbouwde beslissingen kunnen nemen.

Doel van signaal gestuurd onderzoek

Het doel van signaal gestuurd onderzoek is om:

1. De kwaliteit van de Wmo-voorzieningen te controleren.

2. Te bepalen of er sprake is van onrechtmatigheid en wat de omvang daarvan is.

In beide gevallen gaat het om situaties waarin inwoners mogelijk niet de hulp krijgen die zij nodig hebben. Bij onrechtmatigheid wordt bovendien gemeenschapsgeld gebruikt voor iets waar dit niet voor bedoeld is.

Onderzoeken

3.1 Totaal aantal dossiers/onderzoeken

Risico-/themagerichte onderzoeken

In 2024 zijn er twee risico-/ themagerichte onderzoeken afgerond. Eén hiervan was gecombineerd met een signaal gestuurd rechtmatigheidsonderzoek.

Daarnaast is in 2024 een steekproefonderzoek gestart. Dit onderzoek loopt nog en gaat om een gecontracteerde zorgaanbieder (steekproef). Uit dezelfde steekproef zijn nog twee andere gecontracteerde zorgaanbieders geselecteerd, maar na vooronderzoek bleek dat zij niet volledig voldeden aan de voorwaarden voor een steekproefonderzoek. Deze dossiers zijn daarom gearhiveerd. Ook zijn er twee PGB-zorgaanbieders geselecteerd, deze staan nog op de werkvoorraad en worden later opgepakt. Het gaat in deze gevallen om onderzoeken naar de kwaliteit van de ondersteuning.

Signaal gestuurde onderzoeken

Bij de signaal gestuurde onderzoeken zijn vijf dossiers afgerond. Er zijn nog acht dossiers in onderzoek. Eén van deze onderzoeken is gestart als risico- of themagericht, maar later omgezet in een signaal gestuurd onderzoek.

Drie lopende dossiers uit 2022 of 2023, die door capaciteitsproblemen waren stilgelegd, zijn na overleg met beleid weer op de werkvoorraad geplaatst. Dit was nodig om overzicht te houden in de meest urgente onderzoeken.

Dossiers en signalen

In 2024 zijn daarnaast in totaal dertien dossiers aangemaakt voor signalen die (nog) niet volledig zijn onderzocht. Bij deze signalen is geen volledig onderzoek uitgevoerd om de volgende redenen:

- Na onderzoek bleek het signaal niet bij toezicht te horen, maar bij bijvoorbeeld casemanagers, contractmanagers of andere instanties zoals IGJ.
- Het signaal bevindt zich nog in de fase van afwegen en prioriteren.
- Een soortgelijk signaal was al eerder gemeld en meegenomen in een recent afgerond onderzoek.
- Het signaal kon niet verder worden onderzocht omdat er geen contact met de melder mogelijk was.
- Vanwege de hoge caseload en omdat cliënten en casemanagers tevreden zijn, is besloten het dossier na vooronderzoek te archiveren.

Naast deze dertien signalen heeft toezicht ook meldingen ontvangen die duidelijk buiten het domein van toezicht vielen. Deze meldingen zijn direct afgehandeld, zonder dat er een dossier is aangemaakt.

Totaalbeeld	Totaal
Risico gestuurd/Thematisch onderzoek	
Afgerond	2
In onderzoek	1
Niet in (volledig) onderzoek genomen	2
Signaal gestuurd onderzoek	
Opgeschaald van Risico gestuurd/Thematisch naar Signaal gestuurd onderzoek (lopend)	2
Signaal gestuurd onderzoek afgerond	5
Signaal gestuurd onderzoek in onderzoek	6
Signaal (nog) niet in (volledig) onderzoek genomen	13
TOTAAL	31

Op de wachtbank/ werkvoorraad	Totaal
Risico gestuurd/Thematisch	2
Signaal gestuurd	3
TOTAAL	5

3.2 Lopende dossiers

Aan het einde van 2024 waren er nog zeven dossiers in onderzoek:

- Eén onderzoek is gestart in 2019.
- Drie onderzoeken zijn gestart in 2023.
- Drie onderzoeken zijn gestart in 2024.

De meeste dossiers gaan over signalen die wijzen op mogelijk onrechtmatig declareren. Daarnaast:

- Eén signaal gestuurd onderzoek dat zich richt op de kwaliteit van de geboden ondersteuning.
- Eén lopend onderzoek betreffende een steekproefonderzoek met de nadruk op kwaliteit.

3.3 Resultaten onderzoek

Over het algemeen gaat er veel goed en zijn de resultaten van onze onderzoeken in 2024 positief. Natuurlijk zijn er verbeterpunten waar we verdere verbetering in verwachten. De meest voorkomende punten zijn:

- Geen risico-analyses op organisatie- of cliëntniveau.
- Geen interne audit op veiligheid van gebouwen en personen.
- Geen actuele of volledige Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Ontbrekende documenten in cliëntdossiers (bijv. evaluaties).
- Geen actieve cliëntenraad of vrijwilligersbeleid.

- Gebrek aan deskundigheidsbevordering, scholing of bijscholing.
- Geen (actueel) ondersteuningsplan of opzegtermijn in overeenkomsten.
- Geen warme overdracht of actie bij zorgmijding.
- Ontbrekende VOG's of niet voldoen aan profiel 45.

Hoewel deze punten aandacht vereisen, was direct ingrijpen niet nodig.

In 2024 zijn vijf signaal gestuurde onderzoeken gericht op rechtmatigheid afgerond. De resultaten:

- In één onderzoek bleek dat een zorgaanbieder onterecht dagdelen dagbesteding declareerde. De minimale duur van drie uur per dagdeel werd niet gehaald.
- Bij een andere zorgaanbieder kon niet worden vastgesteld of er sprake was van onrechtmatigheid, omdat er geen administratie werd bijgehouden.
- In twee onderzoeken werd geen onrechtmatigheid gevonden.
- Eén onderzoek betrof het gedrag van een medewerker. Deze medewerker vertrok tijdens het onderzoek bij de zorgaanbieder. Het gedrag leek een eenmalig incident en er is geen onrechtmatigheid vastgesteld.

3.4 Adviezen/verbeteringen naar aanleiding van onderzoeken

De informatie die toezichthouders verzamelen tijdens onderzoeken biedt niet alleen inzicht in de situatie bij zorgaanbieders, maar ook in gemeentelijke werkprocessen. Op basis van de in 2024 afgeronde onderzoeken zijn de volgende adviezen opgesteld:

- Overweeg om minimale scholingseisen te stellen aan gezinsondersteuners.
- In de Wmo-productomschrijving ontbreekt een duidelijke bepaling over minimale personeelsbezetting bij dagbesteding. Advies: pas het toetsingskader aan zodat duidelijk is dat deze eis alleen geldt voor jeugd, of voeg minimale bezettingseisen toe aan de Wmo-productomschrijving.
- Voer bij aanbestedingen een specifieke uitvraag uit om inzicht te krijgen in hoeverre een zorgaanbieder al voldoet aan het kwaliteitskader van de gemeente. Dit beperkt het risico dat contracten worden verleend aan aanbieders met ondermaatse kwaliteit.
- Leg in contracten nog duidelijker vast aan welke minimale eisen de administratie van de aanbieder moet voldoen.
- Adviseer de toegang om sneller een beschikking op te stellen, indien de zorgaanbieder gevraagd is cliënten sneller te laten starten met dagbesteding.
- Vraag tijdens evaluatiemomenten cliënten naar hun aanwezigheid bij dagbesteding en wijs begeleiders op de minimale aanwezigheidstijden.

3.5 Handhaving

De handhaving wordt uitgevoerd door het team Sociaal Beleid, die namens het college van B&W de handhavingsbevoegdheid heeft. De beleidsmedewerkers gebruiken het onderzoeksrapport als basis voor het bepalen van een passende handhavingsmaatregel. Voorbeelden van handhavingsmaatregelen die zijn genomen op basis van een onderzoeksrapport zijn:

- Terugvordering van gelden;
- Verscherpt toezicht;

- De verplichting voor de zorgaanbieder om een plan van aanpak op te stellen om verbeteringen door te voeren.

3.6 Openbaarmaking

Midden-Groningen maakt toezichtsrapporten openbaar. In 2024 heeft Toezicht meegedacht over de ontwikkeling van een format met betrekking tot de openbaarmaking van rechtmatigheidsrapporten. We publiceren kwaliteitsrapporten volledig, terwijl we rechtmatigheidsrapporten delen via een samenvatting aan de hand van een format (conform landelijk advies van de VNG).

Werkplan 2024 versus verrichte werkzaamheden

Toezicht werkt met een werkplan. In juli 2024 is het werkplan voor 2024/2025 vastgesteld. De beoogde verdeling voor 2024 was:

- Preventief toezicht 15%
 - Steekproeven kwaliteit en rechtmatigheid Wmo-ondersteuning
 - Thema gestuurd onderzoek Jeugdhulp (JMV-dashboard, analyses vanuit PowerBI)
 - Thema gestuurd onderzoek naar onderaannemers (zowel Jeugd als Wmo)
- Signaal gestuurd toezicht 45%
- Overig (casuïstiek, inrichting toezicht) 40%
 - Kennismaken (Intern/Extern)
 - Werkafspraken interne disciplines
 - Werkafspraken uitwerken, aanpassen en implementeren
 - Eigen maken nieuwe werkprocessen
 - Systemen eigen maken
 - Quick scan ontwikkelen
 - Opleidingen/scholingen
 - Ontwikkelen formats en sjablonen

De focus lag in eerste instantie op het uitvoeren van de lopende onderzoeken. Echter heeft Toezicht een aantal onderzoeken terug op de werkvoorraad moeten zetten om overzicht te houden in de werkzaamheden. Ook stonden er nog een aantal dossiers op het wachtbankje. Het is in 2024 niet gelukt om deze dossiers op te pakken door de hoeveelheid lopende casussen en nieuw binnengekomen casussen die om onderzoek vroegen.

Er is veel indirecte tijd (40%) gepland en besteed aan de inrichting van het toezicht, doordat de gemeente in 2024 toezichthouders in dienst heeft genomen.

4.1 Preventief toezicht

Het doel om eind 2024 ten minste twee steekproefonderzoeken op te pakken is niet gehaald. Wel is er een steekproef genomen waaruit enkele zorgaanbiders zijn geselecteerd voor de steekproefonderzoeken. Toezicht heeft nadien één steekproefonderzoek kwaliteit kunnen opstarten. Dit onderzoek is afgerond in het eerste kwartaal van 2025.

In 2024 toezicht gestart met het opstellen van randvoorwaarden voor het uitvoeren van thematische onderzoeken. De thema's in het werkplan waren: **onderaannemers, jeugd en dagbesteding light**.

4.2 Thema onderaannemers

Bij het thema onderaannemers zijn we gestart met het verzamelen van informatie van zorgaanbieders over het gebruik van onderaannemers. Uit de eerste inventarisatie blijkt dat niet alle gecontracteerde zorgaanbieders, zowel voor Wmo als jeugd, melden wanneer zij gebruik maken van (nieuwe) onderaannemers. Contractueel zijn ze hier wel toe verplicht. We zijn in gesprek met een aantal aanbieders hoe we dit op een praktische, administratief haalbare manier kunnen organiseren die conform de wet- en regelgeving is. In 2025 gaan we hier verder mee.

4.3 Andere thema's

Toezicht is begonnen met het helder krijgen van de randvoorwaarden voor de thema's Jeugd en Dagbesteding Light. Dit werk wordt in 2025 voortgezet.

4.4 Signaal gestuurd toezicht

Het signaal gestuurd toezicht vraagt veel tijd. Van ontvangen signalen is niet altijd direct duidelijk of de melding bij Toezicht hoort of elders. Soms is het nodig om een casus eerst te verrijken of een uitgebreider vooronderzoek te doen om te bepalen wat de vervolgstappen moeten zijn. Dit zorgt ervoor dat er verschillende dossiers zijn opgebouwd op basis van meldingen, maar dat er uiteindelijk geen volledig onderzoek plaatsvindt. We sluiten deze dossiers niet af met een rapport; in enkele gevallen maken we een memo.

Wanneer een ontvangen signaal leidt tot een onderzoek, bepalen onder andere de omvang van het onderzoek en de beschikbare capaciteit de duur ervan. Ook zijn we afhankelijk van de bevindingen tijdens het onderzoek en de benodigde onderzoekshandelingen om de vraag te beantwoorden, wat niet altijd te voorzien is. Dit verklaart waarom sommige onderzoeken die in 2019 of 2023 zijn gestart, nog steeds lopen, terwijl andere binnen enkele maanden zijn afgerond.

4.5 Overige werkzaamheden:

Aan alle doelen uit het werkplan is in 2024 gewerkt:

- Kennismakingen met betrokkenen binnen de gemeente Midden-Groningen hebben de zichtbaarheid van Toezicht vergroot.
- Interne toezichthouders volgden in juni een training 'jaarrekening lezen' van Judith Spanjers.
- Toezichthouders hebben de samenwerking met interne collega's versterkt.
- Vanaf juli kregen toezichthouders coaching van Visible (extern adviesbureau).
- Na overleg met de regioadviseur Zuid van de VNG bleek de geplande training niet aan te sluiten bij het kennisniveau van de interne toezichthouders. Daarom is gekozen voor een uitgebreidere training bij de Bestuursacademie in maart 2025

Werkprocessen en formats

In september 2024 is gestart met het uitschrijven van werkprocessen, met ondersteuning van Concerncontrol. Twee processen zijn in 2024 vastgelegd. In 2025 zal Toezicht hiermee verdergaan. Toezicht heeft daarnaast eigen nieuwe formats ontwikkeld.

Zelfscan voor zorgaanbieders

De beoogde ontwikkeling van een Quick Scan heeft geleid tot de Zelfscan voor zorgaanbieders die zich willen laten contracteren. Deze Zelfscan helpt zorgaanbieders bij het verbeteren van de kwaliteit, biedt het contractmanagement een specifiek beeld van de zorgkwaliteit en levert toezichthouders nuttige basisinformatie voor het opstarten van een onderzoek. In 2025 wordt de methode verder geïmplementeerd.

Afwegingskader

Om signalen op eenduidige wijze te prioriteren, is gewerkt aan de ontwikkeling van een afwegingskader. Met dit kader kunnen we op basis van scores onderbouwen waarom bepaalde onderzoeken wel of niet worden opgepakt.

Efficiënte methoden voor kwaliteitsonderzoek

Toezicht heeft voorwaarden vastgesteld voor het beginnen van steekproefkwaliteitsonderzoeken. Uit ervaring blijkt dat zorgaanbieders na eerdere toezichtsbezoeken, audits of certificeringen vaak al verbeteringen hebben doorgevoerd. Door aanvullende criteria te hanteren, voorkomen we dubbele of onnodige onderzoeken. In 2025 werken we deze werkwijze verder uit en nemen we deze op in de werkprocessen.

4.5 Afwijkingen in tijdsinzet ten opzichte van verwachting

De inzet van toezicht in 2024 wijkt percentueel af van de vooraf gemaakte inschatting. Met name de risicogestuurde onderzoeken en de overige werkzaamheden hebben meer tijd gevraagd dan verwacht. De overige werkzaamheden vormen echter een belangrijke basis voor efficiënt toezicht in de toekomst.

Daarnaast hebben twee omvangrijke rechtmatigheidsonderzoeken veel inzet vereist. Deze onderzoeken worden naar verwachting in Q1 van 2025 afgerond. Hierdoor heeft in 2024 minder preventief toezicht plaatsgevonden dan vooraf gepland en zijn andere onderzoeken langer blijven liggen dan verwacht.

Landelijk ontwikkelingen

Verplicht aansluiten bij het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ)

De Wet bescherming signalen zorgfraude (Wbsrz) maakt het mogelijk voor gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren om fraudesignalen veilig met elkaar uit te wisselen. De wet bestaat uit twee onderdelen:

1. **Waarschuwingregister:** Gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren kunnen signalen van zorgfraude delen in het Waarschuwingregister zorgfraude, maar alleen als er een gerechtvaardigd vermoeden van fraude is.

2. **IKZ Meldpunt:** Het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) is een platform waar we zorgfraudesignalen kunnen melden. Vanaf 1 januari 2025 wordt het IKZ een zelfstandig orgaan, en gemeenten zijn verplicht vermoedens van zorgfraude te melden bij het IKZ.

In 2024 zijn gemeenten zich gaan voorbereiden op deze wet. Dit houdt in dat zij moeten weten wanneer ze signalen van fraude moeten melden, welke gegevens zij moeten aanleveren en hoe ze een meldproces moeten inrichten. Vanaf 2025 gebruiken we een portaal voor het melden van signalen, waar elke ketenpartner haar eigen omgeving heeft. Deze veranderingen maken het mogelijk om efficiënter en gestructureerder samen te werken in de strijd tegen zorgfraude.

Vorbereiding op landelijke invoering Waarschuwingregister Zorgfraude

Als toezichthouders van de gemeente Midden-Groningen hebben we in 2024 meegedacht over het Waarschuwingregister Zorgfraude. We waren één van de 15 gemeenten die samen met VNG Realisatie hebben gekeken naar de uitvoerbaarheid van het register en het bijbehorende protocol. Dit gebeurde via interviews en gezamenlijke sessies in juni en juli 2024. De inzichten uit deze sessies helpen bij de verdere voorbereiding op de wet.

Het register is nog niet in gebruik vanwege technische problemen. Er wordt gewerkt aan het systeem en de randvoorwaarden. Naar verwachting is het binnen een half jaar operationeel. Dan kunnen signalen van zorgfraude via een digitaal portaal worden gemeld met eHerkenning.

Onze gemeente is al begonnen met de voorbereidingen. We weten wanneer we signalen moeten melden, hebben de juiste gegevens beschikbaar en werken aan een intern meldproces. Ook is een vaste contactpersoon aangewezen voor het melden van signalen.

Diplomafraude

Er zijn steeds meer meldingen van fraude met diploma's en Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG's) in de zorg. Dit brengt risico's mee voor de kwaliteit en veiligheid van zorg. We zijn ons bewust van dit risico.

Als gemeente nemen we preventieve maatregelen en kijken we extra scherp bij signalen of verhoogd risico:

- We vragen diploma's en VOG's op bij nieuwe zorgaanbieders.
- We controleren registraties zoals BIG en SKJ.
- Als er aanleiding is, voeren we aanvullende onderzoekshandelingen uit, zoals het controleren van diploma's via DUO.

Regionale samenwerking

Als gemeente nemen we actief deel aan bijeenkomsten met toezichthouders uit de regio. Deze vinden elke zes weken plaats. We wisselen ervaringen uit, bespreken casussen en stemmen onze werkwijze af. Ook VNG, IGJ en NZa zijn regelmatig aanwezig om hun kennis en advies te delen.

Deze samenwerking helpt ons om beter toezicht te houden en mee te bewegen met regionale en landelijke ontwikkelingen. We leren van elkaar en versterken zo onze aanpak.

Terug- en vooruitblik

In het afgelopen jaar heeft Toezicht zich gericht op het waarborgen van de kwaliteit en rechtmatigheid binnen de zorg. Belangrijke thema's zoals transparantie, doeltreffendheid en samenwerking – zowel intern met collega's als extern met collega-toezichthouders en zorgaanbieders – stonden hierbij centraal.

Vooruitkijkend naar het komende jaar ligt de focus op de verdere professionalisering van het toezicht. Dit omvat het doorvoeren van verbeteringen in de werkprocessen en het vastleggen van deze processen. Daarnaast zal de implementatie van nieuwe criteria voor steekproefkwaliteitsonderzoeken en het gebruik van het afwegingskader centraal staan. Ook de uitvoering van de werkzaamheden zoals beschreven in het werkplan voor het komende jaar zal voortgang vinden. Innovatie en samenwerking blijven belangrijke pijlers, met als doel het toezicht zowel intern als extern effectiever en doelmatiger te maken.

Handhaving

5.1 Inleiding

De gemeente Midden-Groningen voert toezicht op de rechtmatigheid en kwaliteit van de Wmo ondersteuning en op de rechtmatigheid van de Jeugdhulp. De uitkomsten van onderzoeken kunnen leiden tot handhavingsmaatregelen.

Op basis van het rapport dat door de toezichthouder is opgesteld wordt een handhavingsbesluit genomen. Er zijn verschillende handhavingsmaatregelen denkbaar. Afhankelijk van de situatie wordt beoordeeld welke maatregelen het meest passend zijn (licht waar het kan en zwaar waar het moet).

We hebben hier een aantal uitgangspunten voor:

- Doelgericht - licht waar het kan, zwaar waar het moet
- Menselijke maat/ Proportionaliteit.
- Transparant
- We vorderen altijd terug, tenzij
- Maatwerk

Onderstaand een overzicht van de handhavingsmogelijkheden.

Nummer	Maatregel	Instrument
1	Advies- en stimuleringsmaatregelen	- Openbaarmaking rapport
2	Corrigerende maatregelen	- Verbeterplan - Verscherpt toezicht
3	Civilrechtelijke maatregel	- Cliëntenstop - Facturatiestop - Overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders - Ontbinden/beëindigen overeenkomst - terugvordering (ZIN)
4	Bestuursrechtelijke maatregelen	- Last onder dwangsom - Weigeren verzilveren pgb - terugvordering onrechtmatig verstrekte voorziening of onrechtmatig verstrekt budget - Intrekken/herzien
5	Strafrechtelijke maatregelen	- Aangifte OM - Verzoeken tot een opsporingsonderzoek

5.2 Opgelegde maatregelen in 2024

In 2024 zijn 6 onderzoeksrapporten opgeleverd. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de handhaving hierop.

Type aanbieder	Kwaliteit of rechtmatigheid	PGB of ZIN	Maatregel	Bijzonderheden
Jeugdhulpaanbieder	Rechtmatigheid	PGB	Geen	Geen aanwijzingen voor onrechtmatigheid, afgerond zonder handhavingsmaatregel.
Wmo aanbieder	Kwaliteit	ZIN	Geen	Voldoet aan kwaliteitskader
Wmo aanbieder	Kwaliteit	ZIN	Verbeterplan, gesprek en verscherpt toezicht	Na heronderzoek bleek het eerder gevraagde verbeterplan niet of onvoldoende uitgevoerd. Dat heeft tot een zwaardere maatregel geleidt.
Wmo aanbieder	Kwaliteit en Rechtmatigheid	ZIN	Verbeterplan	-
Wmo aanbieder	Kwaliteit	ZIN	Geen	Vertrouwen in de aanpak van de aanbieder om zelfstandig tot een paar minimale verbeteringen te komen.
Wmo aanbieder	Kwaliteit	ZIN en Pgb	Stopzetten SVB betalingen.	Aanbieder heeft zich niet laten contracteren voor de periode 2024-2026. Bij afronding van dit onderzoek was handhaving (beëindiging contract) daarop niet meer nodig.
Wmo aanbieder	Rechtmatigheid	Pgb	Aangifte	Dit onderzoek is door toezichthouders in 2023 afgerond. Vervolgens heeft het OM hier strafrechtelijk onderzoek op ingesteld. Dat is afgerond in 2024. We hebben aangifte gedaan van valsheid in geschrifte.

5.3 Terugvordering

In de afgelopen periode hebben we geïnvesteerd in het verruimen van de mogelijkheden voor terugvordering. Dat hebben we gedaan door in het contract Wmo met aanbieders daar afspraken over te maken.

Voor PGB terugvordering zijn de juridische mogelijkheden beperkt vanwege het dubbele opzetvereiste en de beperkte gronden voor terugvordering. Hier komt mogelijk nieuwe wetgeving voor.

In 2024 hebben we (in tegenstelling tot 2023 en 2025) geen terugvordering gedaan. De reden is dat er geen rapporten zijn opgeleverd die hier aanleiding toe gaven (zie vorige paragraaf). Een aantal lopende grotere onderzoeken uit dat jaar worden in 2025 afgerond. Het is in de lijn der verwachting dat hier ook terugvorderingen op zullen volgen.